

KAN Tikkanen Annina(LVM),  
Pietikäinen Kristiina

21.10.2020

Asia

## **EU-televiestintäministereiden epävirallinen videokokous 15.10.2020**

Kokous

EU-televiestintäministereiden epävirallinen videokokous 15.10.2020 - 15.10.2020

**Saksan puheenjohtajuuskauden epävirallinen teleministerikokous järjestettiin videokokouksena 15.10, minkä aiheena oli data, tekoäly ja komissiossa valmisteilla oleva digitaalisia palveluita koskeva lainsäädäntöuudistus (nk. DSA). Kokouksessa Suomea edusti valtiosihteeri Pilvi Torsti. Kokousta edelsi ministereille suunnattu epävirallinen "illanvietto" 14.10 videon välityksellä, minkä tarkoituksena oli kannustaa vapaaseen keskusteluun. Yhtenä aiheena oli digitaalinen suvereniteetti. Ministeri Harakka osallistui iltakokoukseen. Teleministerikokousta varten allekirjoitettiin EU-jäsenmaiden yhteinen pilvideklaraatio, minkä kaikki jäsenmaat allekirjoittivat.**

**Keskustelussa jäsenmaat antoivat vahvat tukensa komission datastrategialle ja tukivat datan jakamiseen tähtääviä aloitteita, kuten lähiaikoina annettavaa datan hallintoasetusta sekä komission pyrkimyksiä pilvifederaatioon, yhtenäiseen pilvi-infrastruktuurin EU:ssa sekä teollisuuden pilviallianssiin. Jäsenmaat korostivat myös ihmiskeskeisyyttä tekoälyn kehittämisessä ja tarvetta kunnioittaa perusoikeuksia tekoälyn soveltamisessa. Komission riskipohjaista lähestymistapaa pidettiin hyvänä. Muutama jäsenmaa ilmaisi huolensa mahdollisesta yliregulaatiosta sekä korosti itseohjautuvuutta etenkin innovaatioiden mahdollistamiseksi.**

**DSA:ta koskien jäsenmaat pitivät tärkeinä sähkökauppadirektiivin keskeisten pääperiaatteiden säilyttämistä (alkuperämaan periaate, teleyritysten rajattu vastuu sisällöistä ja systemaattisen sisältömonitoroinnin kieltäminen). Komission kaavailema isoja alustoja koskeva ex-ante –säätely sai myös vahvan tuen.**

## **Alustukset**

Kokouksen alussa kuultiin Viron, Latvian ja Liettuan esitykset sähköisen hallinnon kehittämisestä. Viron ministeri Raul Siem kertoi Virossa laajasti käytössä olevasta sähköisestä identiteetistä, johon perustuu moni Viron digitaalinen palvelu. Ministeri Siem toivoi, että kaikilla EU:n kansalaisilla olisi mahdollisuus sähköiseen identiteettiin ja että kansalliset identiteetit olisivat käytettävissä yli rajojen. Viron e-hallinnossa toinen tärkeä kehittämisperiaate on datan jakaminen ja uudelleenkäyttö.

Latvian ministeri Juris Pūce kertoi Baltian maiden 5G-yhteistyöstä. On olemassa mm. MoU Puolan, Latvian, Liettuan ja Viron välillä. 5G toimiluvissa edellytetään laajaa peittoa. Valtio vastaa kriittisen infrastruktuurin rakentamisesta. Ministeri Pūce kertoi myös ensimmäisestä rajat ylittävästä automaattisesta lennokkikokeilusta Latvian ja Viron välillä.

Liettuan ministeri Marius Skuodis keskittyi dataan esitellen kolme latvialaista start-upia. Esimerkkinä datan hyödyntämisestä hän mainitsi liikenteen palvelut (Trafi, joka keskittyy MaaSiin), terveystiedon alalta tekoälyyn perustuvan röntgensovelluksen (OXIPIT) sekä energia-alalta INION-hankkeen (datan kerääminen energia-yhtiöiden verkosta ja sen jalostaminen edelleen).

Komissaari Thierry Breton korosti alustuksessaan RRF:n merkitystä (20 % digiin) ja mainitsi digitaalisen suvereniteetin, jonka osalta pitää ottaa yhteisiä askeleita. Toimivat yhteydet ovat tärkein digitalisaation osa-alue. Enää ei voi olla harmaita alueita tai alueita, joissa yhteydet eivät toimi. Toimivia sisämarkkinoita varten tarvitaan toimiva infrastruktuuri. Covid-pandemia on osoittanut, että vain toimivat yhteydet mahdollistavat normaalin elämän jatkumisen pandemian oloissakin, mainiten myös satelliittiyhteyksien mahdollisuudet. Digitaalinen suvereniteetti on korkealla komission asialistalla ja se liittyy myös dataan, tekoälyyn ja teollisuusstrategiaan. Komissaari Breton korosti turvallista eurooppalaista pilvi-infrastruktuuria ja kiitti Saksaa siitä työstä, jota se on tehnyt pilviratkaisujen eteen. Pilvipalveluiden osalta ollaan tulossa uuteen vaiheeseen, jossa tarvitaan eurooppalaisia investointeja eurooppalaisiin pilvipalveluihin (nk. eurooppalainen pilviallianssi). Regulaatiosta komissaari Breton totesi, että EU:n data-avaruuden oltava tarkoituksenmukainen seuraavat 20 vuotta, mistä syystä nyt tehtävät ratkaisut, kuten valmisteilla oleva regulaatio, ovat ratkaisevia.

### **Ministereiden keskustelu**

Keskustelua varten pyydettiin valmistelevaan 4 minuutin puheenvuorot datasta, tekoälyn sääntelystä sekä digitaalisia palveluita koskevasta lainsäädäntöuudistuksesta (DSA).

Keskustelussa datasta moni jäsenmaa tuki aloitteita, jotka parantavat datan tarjontaa, dataan pääsyä ja data uudelleenkäyttöä. Osa jäsenmaista korosti, että EU:n tulisi edistää aktiivisesti datan vapaata liikkuvuutta globaalisti ja kahdenvälisissä suhteissa kolmansiin valtioihin. Vapaakauppasopimuksissa tulisi edistää vapaata, korkealaatuista dataa. Henkilötietojen tai yksityisyyden suojasta seuraavat rajoitukset datan vapaalle liikkuvuudelle tulisi olla läpinäkyviä, selkeitä ja oikeasuhtaisia.

Jäsenmaat korostivat yksityisyyden ja tietosuojan merkitystä datan hyödyntämisessä. Tulisi luoda selkeät eurooppalaiset dataan liittyvät pelisäännöt perusoikeuksien suojelemiseksi. Jäsenmaat pitivät tärkeänä, että löytyy tasapaino datan hyödyntämisen ja perusoikeuksien välillä. Osa jäsenmaista totesi, että tällä hetkellä EU:ssa ei ole todellista eurooppalaista datamarkkinaa standardien puuttumisen vuoksi, ja datalle tulisi saada standardit ja sertifiointi. Jäsenmaat korostivat datainfrastruktuurien yhteentoimivuuden merkitystä. EU:n on oltava luotettava globaali kumppani digitaloudessa, mm. GDPR:n hyödyntämällä. Puheenvuoroissa korostettiin yhteistyön merkitystä datasektorilla laajasti eri sektoreilla: julkinen, yksityinen, tutkijat ja teollisuus. Euroopan tasolla pitää mahdollistaa myös jäsenvaltioiden välinen yhteistyö.

Jäsenmaiden vastauksissa tekoälyn sääntelystä, maat pitivät tärkeänä, että tekoälyn osalta löydetään tasapainoinen lähestymistapa, varoen ylisääntelyä. Sääntelyn pitäisi olla joustavaa ja oikeasuhtaista. Osa jäsenmaista korosti, että mahdollisen uuden sääntelyn tulisi perustua todettuun tarpeeseen ja sen soveltamisalan tulee olla selkeä. Tulee omaksua riskiperusteinen lähestymistapa, joka perustuu objektiivisiin kriteereihin tehtyyn riskiarvioon. Tekoälyn osalta pitää pystyä hyödyntämään uudet mahdollisuudet ja säilyttämään EU:n kilpailukyky.

Jäsenmaat olivat yksimielisiä siitä, että pitää varmistaa, että tietoa käytetään turvallisella tavalla. Moni puheenvuoro korosti, että etiikkanoimien tulee päteä sekä tekoälyn soveltamiseen, että suunnitteluun. Tekoälyn kannalta pitää edistää eurooppalaista lähestymistapaa, joka kasvattaa kansalaisten luottamusta ja jonka keskiössä perusoikeudet, yksityiselämän suoja, EU-investoinnit ja tutkimus- ja kehitystyö. Tulee kiinnittää huomiota koulutukseen ja lisätä tekoälytaitoja. On tärkeää myös määritellä korkeat riskit, mutta säilyttää tietty joustavuus.

Moni jäsenmaa tuki komission ehdotusta eurooppalaisten pilvipalveluiden edistämiseksi, todeten, että allekirjoitettu pilvideklaraatio on oikeaan suuntaan toimien hyvänä aloitteena keskustelulle. Osa jäsenmaista korosti, että julkisilla sektoreilla tulisi olla strategia pilvipalveluihin.

Jäsenmaiden kertoessa kantojaan sähkökauppadirektiivin uudistuksesta, kaikki pitivät kyseisen direktiivin uudistamista tärkeänä. Komissaari Breton alkupuheenvuorossa korosti, että DSA on tärkeä juridinen askel ja komissio toivoo erityisesti, että teollisuusdatan ympärille syntyy eurooppalaisia alustoja. Moni jäsenmaa tukee nykyisen sähkökauppadirektiivin peruseriaatteiden säilyttämistä ennallaan. Etenkin tämä koskee alkuperämaan periaatetta ja rajoitettua vastuuta sekä yleisen sisältömonitoroinnin kieltämistä. Jäsenmaat korostivat, että on tärkeää varmistaa kilpailukyky kaiken kokoisten yritysten välillä. Jäsenmailla on eriäviä näkemyksiä erityisesti DSA:n soveltamisalanlaajuudesta. Osa jäsenmaista toivoo haitallisten sisältöjen ottamisen mukaan, osa taas toivoo, että se jätetään pois. Suuri kysymys on myös alustojen vastuu sisällönhallinnassa.

Kysymykseen portinvartija-alustojen sääntelystä sekä pienten- ja keskisuurten-yritysten asemasta jäsenmaat korostivat kaikkien toimijoiden mahdollisuutta päästä markkinoille. Jäsenmaat korostivat reiluja pelisääntöjä, jotka kohtelevat tasapuolisesti sekä pieniä että suuria toimijoita. Pitää varmistaa myös tehokas täytäntöönpano ja valvonta. Pitää tukea yrittäjyyttä, mutta on varmistettava, etteivät isot alustat pääse liian määräävään asemaan. Puheenvuoroissa korostettiin sääntelyn joustavuuden merkitystä sekä uusien yritysmaalien huomioimisesta. Sääntelyn tulisi kohdistua myös ei-eurooppalaisiin alustoihin, jotta kilpailu on reilua kaikille. Näkemykset erosivat sen suhteen, miten tiukkaa ex-ante sääntelyä kannatettiin.

Suomi korosti puheenvuorossaan tukevansa EU:n digitalisaatiopolitiikkaa, datan saatavuutta, käyttöä ja yhteensopivuutta. Markkinoiden tulisi olla avoimet ja yritysten tulisi voida valita palvelun tuottaja. Yritysten ja yksityisten henkilöiden oikeus oman datan hallintaan on tärkeää. Luottamus datan käyttöön on edellytys innovaatioihin ja taloudelliseen kasvuun. Tekoälyn tulisi olla luotettavaa ja ihmiskeskeistä ja sääntelyn tulisi olla tarkkaan harkittua. Puheenvuorossa mainittiin myös Suomen pj-kauden lahja Euroopalle, Elements of AI-kurssi. DSA:n osalta Suomi muiden tapaan korosti sähkökauppadirektiivin peruseriaatteiden kunnioittamista.

Loppupuheenvuorossa komissaari Breton totesi olevansa tyytyväinen käytyyn keskusteluun ja totesi sen olevan hyvin ajankohtainen, sillä komissio työskentelee kovaa vauhtia uusien ehdotusten parissa. Euroopan suvereniteetin säilyttäminen on tärkeää. Tähän linkittyy moni jo käynnissä oleva työ muun muassa teollisen datan osalta European Alliance of Processors ja GAIA X. Sääntelyn osalta komissio viimeistelee datan hallintoa koskevaa esitystä, tavoitteena teollisen datan sisämarkkinat ja yritysten ja kansalaisten mahdollisuus vaikuttaa omaan datansa käyttöön. Datainfran osalta komissaari korosti, että Euroopassa on maailman eniten teollista dataa, joten se pitää ottaa hyödyksi ja kiihdyttää start up:ien ja PK-yritysten toimintaedellytyksiä tällä alueella. Tulisi luoda myös teollisia alustoja. EU on valmis investoimaan muun muassa Digitaalinen Eurooppa -ohjelman puitteissa asiaan. Komissio kiitti jäsenmaita sitoutumisesta pilvideklaraatioon ja totesi tämä todistavan, että Eurooppa on sitoutunut viemään digitalisaatiota eteenpäin.

Valtiosihteeri Pilvi Torsti, erityisavustaja Johanna Juselius, Taina Pieski (LVM), Kristiina Pietikäinen (LVM), Annina Tikkanen (LVM)

Asiakirjat

Liitteet

Viite

|               |                                                                                                                     |
|---------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Asiasanat     | datatalous, digitalisaatio, sähköinen viestintä, viestintäpolitiikka, tietoyhteiskunta, Euroopan digitaalistrategia |
| <b>Hoitaa</b> | <b>LVM</b>                                                                                                          |
| Tiedoksi      | EUE, LIIVI, MMM, OKM, OM, PLM, RUOKA, SM, STM, TEM, TULLI, UM, VM, VNK, VTV, YM                                     |